

Wereldpodium 'straatinterviews' met niet-stemmers

Periode: Januari-Februari 2014

Interviewers: Marga & Ester van Zundert

Resultaten/conclusies

Niet-stemmers

Niet-stemmers zijn van alle leeftijden en hebben verschillende achtergronden. Werkend, niet-werkend, man, vrouw, jong en oud. Ze staan niet te popelen om vragen over politiek te beantwoorden. Ze voelen weerzin om zich in het onderwerp te verdiepen, raken geïrriteerd of boos. Een veelgehoorde uitspraak is dat stemmen geen zin heeft, geen effect. Daarom willen ze hun tijd niet 'verspillen' met praten over politiek met een journalist/onderzoeker. Ook dat zal immers niets veranderen. Ze staan nauwelijks open voor een langer gesprek, antwoorden kortaf, en willen hun (achter)naam niet noemen.

Redenen om niet te stemmen

Veel Tilburgers zijn boos op de politiek. Het vertrouwen is weg. Daarvoor worden verschillende oorzaken genoemd:

- Teleurstelling in (de keuzes van) de politiek. Het geld wordt niet uitgegeven aan mensen (met name ouderen, armen, gehandicapten), maar aan een nieuw gemeentehuis, een nieuwe brug, of aan het salaris of wachtgeld van raadsleden. Terwijl er veel nood is. Er worden allerlei beloftes gemaakt, vooral in verkiezingstijd, maar die worden niet nagekomen. 'Ze beloven van alles, maar er gebeurt niets'
- Persoonlijke negatieve ervaringen met de gemeente, het bestuur of politici. Het Buurtpreventieteam van Groenewoud voelt zich bijvoorbeeld in de steek gelaten. Wethouders of raadsleden bellen ondanks beloftes niet terug.
- Ze herkennen hun ideeën en wensen niet in de huidige politici. 'Ze zouden eens een bijstandsmoeder in de raad moeten zetten'. Smolders of Wilders kunnen wel op enige sympathie rekenen vanwege hun duidelijkheid en hun verzet tegen geldverspilling. Toch geloven ze ook niet in hen.

Deze groep niet-stemmers kan zich erg opwinden over de politiek. In taalgebruik en lichaamstaal. Zij zijn echt boos. Ze vinden dat politici geld en opgebouwde rechten afpakken van mensen, vooral van de zwakkeren.

Daarnaast zijn er mensen die niet gaan stemmen omdat ze een bewuste keus willen maken, maar het gevoel hebben dat niet te kunnen. Ze willen zich ook niet in de lokale politiek verdiepen. Omdat die hen niet interesseert of wegens tijdgebrek. Tot deze groep horen ook tweeverdieners met jonge kinderen. Deze groep is rustiger; zij zijn niet zozeer boos. Soms stemmen zij wel bij landelijke verkiezingen, daar weten ze het meeste van.

Er is ook een enkeling die niet stemt omdat ze geen enkele ervaring met stemmen hebben en niet begrijpen hoe het 'systeem' (ook praktisch) werkt.

Komen boze niet-stemmers ooit nog naar de stembus?

Vrijwel alle niet-stemmers beseffen de gevolgen van niet-stemmen. Hun stem gaat naar de grootste partij en dat ze niet 'meedoen' ondermijnt de democratie (dit is ook de belangrijkste reden voor boze of teleurgestelde Tilburgers om uiteindelijk (toch) wel naar de stembus te gaan). Maar deze gevolgen overtuigen de niet-stemmers niet (meer) om toch hun stem te laten horen. Zij vinden dat hun stem niets bij zal dragen. Inspelen op deze gevolgen zal bij hen geen effect hebben. Eerst zal er enig vertrouwen in politiek en politici moeten worden gerealiseerd. Enig idee dat hun stem wel een verschil kan maken. Hoe dat zou kunnen? 'Niet', luidt het antwoord van de boze Tilburgers. Er is te veel argwaan. Ook al zijn veel boze mensen erg betrokken bij hun stad. Meepraten willen ze ook niet, want 'al dat gepraat' heeft geen zin.

Ook al zijn deze niet-stemmers boos en diep teleurgesteld. Vaak willen ze wel wat. Ze willen aandacht voor de zwakkeren in de samenleving: ouderen, armen (voedselbank), 'karige' tweeverdieners, gehandicapten etc. Ze geloven echter niet (meer) in politiek of politici als middel daartoe. Opvallend is dat ze vaak betrokken zijn. Ze zitten in een wijkraad of doen vrijwilligerswerk. Het zijn wellicht juist de doeners, niet de praters. Het ondersteunen en stimuleren van de lokale kleine, eigen initiatieven van buurtbewoners of van vrijwilligers in buurthuizen, de voedselbank en verzorgingstehuizen kan juist bij deze mensen wat vertrouwen in het lokale bestuur terugbrengen. Een begin om mensen weer naar de stembus te krijgen.

Iemand die gaat staan voor de wensen van de boze Tilburger kan op hun aanhang rekenen. Maar omdat zij de politiek noch politici vertrouwen kan dit niet iemand zijn die zij als een politicus zien. Het profiel van de 'politicus' die de boze, teleurgestelde Tilburgers naar de stembus zou kunnen krijgen is dus paradoxaal genoeg: een niet-politicus, wellicht een vertrouwde, bekende Tilburger die vertrouwen heeft opgebouwd buiten de politiek en hen met 'tegenzin' wil vertegenwoordigen in het 'verrotte' politieke bestel.

Komen ongeïnteresseerde niet-stemmers ooit nog naar de stembus?

Wie niet gaat stemmen uit boosheid of teleurstelling, is eerder ongeïnteresseerd. Een deel denkt nooit geïnteresseerd te zullen raken in de (lokale) politiek. De stad wordt wel bestuurd zonder dat zij zich er mee bemoeien. Ze willen hun tijd en energie niet steken in iets wat hen niet boeit, niet raakt. Ze gaan liever naar de sportschool, drinken een biertje in de kroeg of kijken een goede film thuis. Zij verwachten dan ook geen verandering in stemgedrag.

De meeste kans om binnen deze groep stemmers terug te winnen, is bij degenen die wegens drukte zijn afgehaakt of afhaken. Zij stemmen soms wel bij landelijke verkiezingen, daar krijgen ze naar hun idee wel genoeg informatie over om een afgewogen stemkeuze te maken. De landelijke politiek voelt voor hen ook vaker 'dichterbij'. De hoogte van de pensioenleeftijd raakt hun meer dan de invulling van de Spoorzone. De mogelijkheid om thuis te kunnen stemmen via de computer kan hier resultaat opleveren omdat het tijd bespaart. Meer (gratis) informatie over lokale kwesties, bijvoorbeeld via een huis-aan-huiskrant, zou hen ook de achtergrondkennis kunnen geven die zij nu missen. Maar dit is een 'harde' concurrentiestrijd met andere zaken die om aandacht vragen in hun drukke leven. De informatie zal in ieder geval 'naar hen toe moeten komen'; ze zijn te druk om spontaan informatie te halen.

Nieuwe stemmers bereiken?

Opvallend is dat een aantal ouderen, ook als ze boos of teleurgesteld zijn in de politiek, blijft stemmen. Ze hebben deze gewoonte of waarde van huis uit meegekregen. De huidige grote groep niet-stemmers zal deze waarde niet overdragen aan een volgende generatie. Ook weet blijkt lang niet iedereen te weten waar gemeentepolitiek precies over gaat. Dat gemeenteraadsleden geen zeggenschap hebben over bijvoorbeeld een eigen bijdrage aan medicijnen, maar wel over het armoedebeleid blijkt geen standaard kennis.

Wil de politiek dat jongeren stemmen, dan zouden zij meer informatie en uitleg over de (lokale) democratie moeten krijgen in hun opleiding. Opvoeding in democratie en stemrecht zou een standaard onderwerp moeten zijn in lessen. Sommige scholen organiseren 'kinder- of scholierenverkiezingen', een prima manier om aandacht te geven aan politiek en democratie. Maar scholen moeten zelf hiervoor het initiatief nemen. Dat gebeurt vaak bij vwo-scholen, maar veel minder op mbo-scholen of vakscholen. Bovendien gebeurt dit vooral bij landelijke verkiezingen.

Er zijn diverse manieren waarop gemeentes opvoeding in lokale politiek kan ondersteunen. Een bezoek aan een gemeenteraadsvergadering of een scholenbezoek van een wethouder of raadslid zou een standaard ingrediënt moeten zijn van het onderwijs. Ook het stimuleren van scholierenverkiezingen rondom de gemeenteraadsverkiezingen is een mooi initiatief.

De Interviews

Groenewoud, wijkcentrum Spijkerbeemden (maandag 20 januari)

Niet-stemmers

Vrouw, 45 jaar

'Ik weet niet of ik ga stemmen. Er gaan zoveel dingen verkeerd en de politiek doet er niets aan. Veel gezinnen hebben het moeilijk en wat gebeurt er in opvangcentra voor vluchtelingen? Daar krijgen ze alles: onderdak, eten, kleding, alles. Daarbovenop krijgen ze nog eens 25 euro per persoon per week aan zakgeld. Dat weet ik van mijn zus, zij werkt in een opvangcentrum. Die 25 euro gaan naar luxe dingen. Dingen waren Nederlandse gezinnen allang geen geld meer voor hebben. Dat vind ik dus scheef. Maar wie doet er iets aan?' (is vrijwilligster taxivervoer ouderen)

Vrouw, 79 jaar

'Voor het eerst twijfel ik echt. Mijn schoondochter praat me meestal om, maar of het haar dit keer lukt weet ik niet. Stemmen? Wat schiet je ermee op? Vroeger deed ik het trouw. Maar ik ben nu zo boos. Kijk wat ze ons, de ouderen, aandoen. Het was laatst nog in het nieuws. In het ziekenhuis laten ze je extra betalen als je nog niet naar huis kunt. 35 Euro per dag. Nou, dat kan ik niet betalen. Politici? Zakkenvullers zijn het.'

Man, 62 jaar

'Stemmen? Ik niet. Voor het eerst. Ik heb er geen vertrouwen meer in. Ik heb altijd gestemd, want ik geloofde er in. Nu niet meer. Ik ben te vaak teleurgesteld. Ik zit in het Buurtpreventieteam van onze wijk. We surveilleren, houden de wijk in de gaten. Ook 's nachts. Met resultaat. Er zijn veel minder inbraken. Maar denk je dat de gemeente ons steunt? Welnee. We moeten alles zelf regelen. Ze komen ook nooit eens kijken hoe het hier gaat. In andere wijken wel, maar hier niet. Het ligt gewoon aan onze wijk, Groenewoud. Hier kan nooit iets. Wat er moet gebeuren om mij weer naar de stembus te krijgen? Dat gaat niet meer gebeuren. Ik geloof niet dat ik ooit het vertrouwen weer terug krijgen. Daarvoor heb ik nu te veel meegemaakt.'

Man, 45 jaar

'Stemmen? Schei toch uit. Ik stem nooit. Ze doen het allemaal voor zichzelf.' (is werkloos/lid Buurtpreventieteam Groenewoud)

Wel-stemmers

Vrouw, 75 jaar

'Ik ga altijd stemmen. Als je niet stemt, heb je niks te zeggen. Natuurlijk ben ik het niet met alles eens. Maar je moet toch iets? Je moet eens bij de jongeren gaan vragen. Daar zitten er veel die niet gaan stemmen. Schandalig vind ik dat.'

Vrouw, 55 jaar

'Als je niet stemt, mag je ook niet mopperen. Ga in ieder geval naar de stembus. Stem gewoon op de goede partij. En als je wilt protesteren, maak dan je stem ongeldig. Als je niet stemt, gaat je stem naar de grootste partij.'

Zorgvlied, wijkcentrum De Back (woensdag 22 januari)

Niet-stemmers

Vrouw, 71 jaar

'Ik ga niet stemmen. Ze luisteren toch niet. Soms laat ik mijn man voor me stemmen, maar dit keer niet. Nee, ik volg de politiek niet. Wel het andere nieuws.'

Wel-stemmers

Man, 43 jaar

'Ik kan me voorstellen dat mensen niet meer gaan stemmen. Maar ik kan het niet over m'n hart verkrijgen om niet te gaan.'

Kruidenbuurt, Wijkcentrum Kruispunt (woensdag 22 januari)

Niet-stemmers

Man, 73 jaar

'Ik ga *nooit nie* stemmen. Het is een kat en hond spel. Dan bijt de ene, dan de andere. Je hebt er niks aan. Ze willen een nieuw gemeentehuis bouwen. Weet je hoeveel dat kost? Laat ze dat geld ergens anders aan uitgeven. Aan ons, aan de mensen. Aan de oudere mensen, die het hier hebben opgebouwd. Dat verdienen ze.

Mij veranderen ze niet meer. Met niks. Maar als ik ooit nog zou stemmen, zou het op Smolders zijn. Die wil ook geen nieuw gemeentehuis.'

Wel-stemmers

Vrouw, 53 jaar

'Ik ga altijd stemmen. Ik ben maar een paar keer niet geweest. Niet met opzet, maar ik was het gewoon helemaal vergeten.'

Man, 65 jaar

'Ik doe altijd mee. Anders gaat mijn stem verloren. Ik ben het ook niet met alles eens, maar als ik stem doe ik tenminste iets. Met niet stemmen, bereik je niets.'

Bedrijf Fabory (dinsdag 28 januari)

Niet-stemmer

Tom, 43 jaar, Theresia

'Ik ga niet stemmen in maart. Is er iets waardoor dat kan veranderen? Nee, ik denk het niet. Het zit in mij, het is iets persoonlijks. Aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer doe ik wel altijd mee. Het klinkt misschien raar, maar wat daar gebeurt staat dichterbij me. Belastingen, inkomen, toeslagen. Dat soort zaken interesseren me. De landelijke politiek vind ik concreter. De drempel om daarvoor te gaan stemmen is lager.

De lokale politiek spreekt me gewoon niet aan. Dan gaat het over de verbouwing van een station, de Spoorzone, een voetbalveldje hier of daar. Dat is niet spannend. Ook al ligt de Spoorzone in mijn achtertuin. Ik zie er van alles veranderen, maar ik bemoei me er niet mee. Er zijn bijeenkomsten waar de plannen worden uitgelegd. Daar worden we als omwonenden voor uitgenodigd, maar ik ga er niet naartoe. De mail die we van de gemeente krijgen mail, die lees ik nog wel. Maar dat is alles.

Er zijn ook geen andere dingen in de wijk of de stad waar ik me mee bemoei. Of waar ik boos om word. Tenminste, geen zaken die met politiek hebben te maken. Ik wil niet meepraten. Terwijl ik wel mijn hele leven al in Tilburg woon.

Ik ken toevallig een Tilburgse wethouder. Maar dat maakt ook niet uit voor het stemmen. Ik ga niet. Ik zou het ook verkeerd vinden om om zo'n reden wel te gaan stemmen. Om iemand mijn stem te gunnen omdat ik hem ken. Dan stem je op de persoon.

Als ik stem, wil ik een bewuste keus maken. Bij de gemeenteraadsverkiezingen kan dat niet, omdat ik het niet volg. Ik lees soms de krant op internet. Meer niet.

Natuurlijk ben ik voor de democratie. Als één op de drie mensen niet gaan stemmen, heb je een probleem. Heb je dan nog wel een volksvertegenwoordiging? Maar het verandert niets aan mijn stemgedrag.

Stemplicht zou ik slecht vinden. Dan dwing je me om te stemmen terwijl ik geen goede keus kan maken. Dat is een verkeerde stem. Een ongenueanceerde stem. Ik zou op een partij stemmen waarvan ik niet weet wat voor ideeën ze hebben. Ik vul het formulier zomaar in.

Mag je deze keer stemmen vanaf middernacht? Dat wist ik niet. Maar dat helpt bij mij niet. Stemmen via internet helpt ook niet. Als je alleen maar lui op een knopje hoeft te drukken. Dat kan waarschijnlijk niet vanwege de veiligheid, vanwege hackers. Ik kan me voorstellen dat het helpt bij andere mensen, maar bij mij niet.

Als je niet gaat stemmen, mag je ook niet klagen. Dus ik klaag ook niet.

Bij de Europese verkiezingen stem ik ook niet. Dat staat ook te ver van me af.'

Het Zand, Wijkcentrum 't Sant (dinsdag 28 januari)

Niet-stemmer

Sjef, 73 jaar.

'Ik ga niet stemmen. Al jaren niet meer. Ik vertrouw ze niet meer. Ze doen wat ze willen. Stemmen helpt geen moer. Nu willen ze een nieuw gemeentehuis. Dat kost 70 miljoen. 70 miljoen! Waarom moet er iets nieuws komen? Wie zegt dat dat nodig is? Het is een prestige-project.

Zoveel geld. Ik word er niet goed van. Geef het aan de zorg. Aan de ouderen. Mensen als ik. We hebben 40 jaar gewerkt en nu krijgen we geen hulp meer. Moet je familie, maar doen, En die loopt al over.

Ik ga ook niet stemmen op Hans Smolders. Eerst de politiek in, dan twee jaar weg en ziektegeld beuren. Nu weer terug om geld te verdienen. Daar trap ik niet in. Zakkenvullers zijn het.

Meepraten over de spoorzone. Dat heeft geen zin. Ik heb er toch helemaal geen verstand van? Als ze me vragen voor zoiets zeg ik 'nee'. Want ze doen er toch niets mee.

Mijn naam. Die geef ik niet. Alleen mijn voornaam. Dit onderzoek heeft ook geen zin. Ze zullen het misschien nog aannemen. Maar er iets mee doen? Nee, dat niet. Je schiet er geen moer mee op.'

Stockhasselt, ruilwinkel Ypelaer (dinsdag 28 januari)

Niet-stemmers

Nelly, 72 jaar, Udenhout

Vorige keer ben ik nog wel gaan stemmen, maar nu ga ik niet. In Den Bosch bouwen ze een brug van 6 miljoen, terwijl er geen geld is voor bejaarden. Ik ben vrijwilligster in een verzorgingstehuis. Als er iemand moet plassen bij de Bingo moeten ze soms 3 kwartier wachten totdat er iemand is die kan helpen omdat ze zo weinig mensen hebben, dat is toch verschrikkelijk. Dat gebeurt mij straks ook, terwijl ik mijn hele leven gewerkt heb en premie betaald. Ze moeten tegenwoordig ook al een euro betalen voor het bloemschikken, eerst was dat gratis. Ze geven het geld uit aan de verkeerde dingen, daar erger ik me echt vreselijk aan. Ik heb wel eens een wethouder daarover gesproken die zou me terugbellen, maar dat is nooit gebeurd.

Een van mijn zoons is gehandicapt, zijn vrouw ook. Nu moeten ze 40 euro per maand gaan betalen voor hun scootmobiel. Dat kunnen ze betalen, maar dan blijft er niets over voor andere dingen. Eerst gingen ze altijd met de scooterclub mee, maar de subsidie is gestopt en nu mogen mensen uit Udenhout niet mee. Alles wordt wegbezuinigd en weggepakt. En dat pakken ze bij ouderen en gehandicapten, dat lijkt toch nergens op?

Ze doen ook domme dingen. Mijn man heeft een hoge bloeddruk en is daardoor ook in de aow beland. Hij slikte al 25 jaar medicijnen voor. In het begin was dat zoeken naar de juiste, maar het ging jaren goed. Nu moest hij vorige jaar over op andere, goedkopere medicijnen. Dat scheelde 16 euro per jaar. Kreeg hij gelijk hartritme stoornissen. Hij heeft drie keer een elektrische stoor gehad, dat kostte meer dan 2000 euro. Waar ben je dan mee bezig?

Ik kom zelf wel rond, we hebben aow en een pensioentje van 70 euro. Wij leven naar wat we hebben, dat kunnen we.

Ik vertrouw de politiek echt niet meer. Politici beloven van alles, maar er komt niets van. Ik ken geen politici in Tilburg, in Udenhout kende je ze nog wel via-via. Ze snappen niet meer wat de mensen nodig hebben. Er zou een gehandicapte, een bejaarde of iemand uit de minima bij moeten zitten, die snappen het wel. Het zouden mensen moeten zijn die praten voor hun eigen groep, die opkomen voor hun eigen belangen.

José, 55 jaar, Tilburg

Ik denk niet dat ik ga stemmen. We hebben toch niets te zeggen. Ze hebben mooie beloftes, maar alles wordt minder. Kijk naar die huurverhoging voor kleine tweeverdieners. Dat zijn mensen met een simpele baan, een vrachtwagenchauffeur of iemand uit de zorg. Die werken hard, maar houden zo niets over voor leuke dingen.

Pim Fortuyn die had goede ideeën. Ik ben daar zo van geschrokken toen hij werd vermoord. Ik had hem graag zien regeren, hij begreep wat er speelde. Daar had ik vertrouwen in. Wilders vind ik goed in sommige dingen. Dat hij geen Bulgaren en Roemenen wil. Ik discrimineer niet, maar ze komen met groepen hier stelen. Je bent welkom als je werkt en je aan de regels houdt, anders niet. Maar op hem stemmen, dat weet ik niet. Zoals hij het zegt, daar kan ik niet achter staan. Maar als er iemand zou komen zoals Fortuyn, dan zou ik wel stemmen.

Mekki, 51 jaar, Tilburg

Ik twijfel sterk of ik ga stemmen. Mijn vertrouwen in de politiek glijdt weg. De wil van het volk komt niet boven water, ondanks dat er mensen zitten die we zelf kiezen. Ik ben hier met mijn ouders gekomen die waren gastarbeider uit Marokko. Ik heb een leuke tijd gehad in Nederland, echt. Ik heb altijd gewerkt in het leger van '94 tot 2010. Maar 2,5 jaar geleden moest ik er uit. Ik vind het akelig om te zeggen, maar ik heb het gevoel dat discriminatie daarbij meespeelde.

Vroeger kwam je snel weer aan de slag. Maar nu niet. Het is de leeftijd, maar ook al die nieuwe technologie, die maakt veel mensen overbodig. Ik probeer wel bij te dragen en contact te leggen met mensen. Ik bezoek bijvoorbeeld Belgische gevangenen.

Ik denk erover om op iemand als Wilders te stemmen. Hij probeert ons (allochtonen) klein te houden, maar het is chaos. Er moeten dingen veranderen.

Wel-stemmer

Josse, 79jaar, Tilburg

Ik ga wel stemmen, maar ben heel boos op de politiek. Ik was 10 jaar toen de oorlog was afgelopen. Ik heb weinig scholing gehad, vanaf mijn 13^e heb ik moeten werken en dat deed ik tot mijn 67^e. Ik werk nog steeds als vrijwilliger bij Restro van Harte. Niet meer hier in Noord, want daar was geen geld meer voor, maar in West. Dat is erg mooi en fijn tegen de eenzaamheid als je zo oud bent als ik.

Alles wat onze generatie heeft opgebouwd zijn ze aan het afbreken. Ik heb twee kleine pensioentjes, maar die zijn allebei met 15% gekort. Ik moet oppassen dat ik rondkom. Gelukkig hebben mijn zoons allebei een goede baan. Maar ik wil ze niet lastig vallen. Alles kost geld tegenwoordig. De ziekenpremie is omlaag gegaan en het eigen risico omhoog. Dat vind ik niet goed. Schaf dat eigen risico af, nu gaan mensen niet naar de dokter als het nodig is. En ik ben bang dat we een Islamitisch land worden, bang dat mijn kinderen en kleinkinderen straks in een streng Islamitisch land wonen. De regering treedt niet hard genoeg op tegen Imams. En kijk naar de Winterspelen in Sochi wat voor enorme strenge veiligheidsmaatregelen ze daar moeten nemen tegen terroristen.

Mensen zijn dom als ze niet gaan stemmen. Hun stem gaat dan naar de grote partijen. Als mensen daar geen vertrouwen in hebben, moeten ze dus juist gaan stemmen. Op nieuwe mensen, op andere partijen. De VVD dat is een partij voor mensen met geld. Die houden de

graiers een hand boven het hoofd. Hoeft die directeur van die woningbouwvereniging iets terug te betalen? Nee. Maar ik wel. Ik ga stemmen op de ouderenpartij of de PVV. Weet je, ik heb mijn hele leven gewerkt. Nu moet ik telkens inleveren en zit ik vaak thuis omdat ergens heen gaan duur is. En als je hoort waar het geld dan wel naar toe gaat. Dat vind ik dus schandalig.

Reeshof, Wijkcentrum Reeshof (woensdag 29 januari)

Niet-stemmers

Armanda, 32 jaar

'Ik ga niet stemmen. Mijn stem heeft toch geen enkele invloed. Waarom zou ik het dan doen?

Als ik niet stem gaat mijn stem naar de grootste partij. Dan is dat maar zo.

Ik hou niet van politiek. Al dat gebakkelei. Eerst zijn er verkiezingen en dan moeten ze een coalitie gaan vormen. Er is nooit één partij groot genoeg om het alleen te doen. Dus gaan ze met z'n allen om tafel. Op al dat gepraat heb je meteen al geen invloed meer. Zij gaan het voor ons bepalen. Is dat nou volksvertegenwoordiging?

Ik ben er heel bewust mee bezig. Met het niet-stemmen.

Niet dat ik vind dat alles goed gaat nu. Er zijn zoveel dingen die ik liever anders zou zien. Hoe ze omgaan met de ouderenzorg. Dat is verschrikkelijk. Mensen moeten er steeds meer voor betalen. Of ze krijgen zelfs helemaal geen hulp meer. Steeds meer zorg wordt overgelaten aan familie en vrijwilligers. Dat kan toch niet?

En dan heb je die politici die lekker warm achter hun bureautje zitten. Nee, die hoeven niet naar de Voedselbank. Daar kan ik me heel erg druk om maken. Maar dat wil nog niet zeggen dat ik ga stemmen. Er is ook niets dat dat kan veranderen.

Burgers laten meepraten als er belangrijke beslissingen moeten worden genomen? Nee, van mij hoeft dat niet. Nog meer praten. Met heel veel verschillende mensen, uit verschillende wijken. Dat schiet niet op. Misschien is het wel goed voor het wederzijds respect van mensen uit verschillende wijken van de stad. Maar niet voor het nemen van beslissingen.'

Kiyet, 36 jaar

'Ik ga niet stemmen. Nooit. Nou vooruit dan. Ik ben één keer gaan stemmen. Dat was voor de Tweede Kamer. Toen heb ik op de PvdA gestemd, geloof ik. Het zit gewoon niet in mijn systeem. En dat verandert niet zomaar.

Eigenlijk heeft stemmen, volgens mij, ook geen zin. Het komt toch allemaal op hetzelfde neer. Vooral nu. Bezuinigen, bezuinigen en bezuinigen. Vooral ouderen komen in de problemen. En het onderwijs is ook de dupe. Ik denk niet dat mijn stem daar invloed op heeft.

Ik volg de politiek niet zo. Maar ik weet wel dat ze altijd heel lang vakantie hebben. Drie maanden ofzo. Dat zie ik altijd op Teletekst. 'Reces' staat er dan.

Voordat ik de Reeshof kwam wonen, heb ik heb een tijdje in Tilburg-Noord gewoond. Maar hier is het beter. Tenminste, zoals de wijk er uit ziet. Het is netter op straat. Niet zo'n rommel. Hier wonen mensen die het wat beter hebben. Voorzover je dat dan kunt zien.

Het is hier wel ieder voor zich. Iedereen is druk met zijn eigen gezin en werk. Ikzelf ook. Ik heb geen tijd om bijvoorbeeld in de wijkraad te gaan zitten. In een volksbuurt, zoals in Tilburg-Zuid, komen de mensen meer voor elkaar op. Dat vind ik mooi om te zien.

Wat beter kan in de Reeshof? Beveiligde parkeerplaatsen. Daar moeten ze eens werk van maken. De afgelopen week zijn er in onze straat twee auto's gestolen. Dat vind ik echt niet normaal.'

Reeshof, park en zwembad (woensdag 5 februari)

Niet-stemmers

Suzanne, 28 jaar

'Voor de gemeenteraad ga ik niet stemmen. Het interesseert me gewoon niet. Voor de Tweede Kamer ga ik wel stemmen.'

Irene, 35 jaar

'Ik stem alleen voor de Tweede Kamer. Niet voor de gemeenteraad. Als ik stem wil ik een bewuste keus kunnen maken. Daarvoor weet ik te weinig van de Tilburgse politiek. Ik zie overal borden staan, maar het zegt me niks. Ik volg het nieuws uit de stad ook niet. Misschien helpt het als ik een folder in de bus krijg met uitleg over de partijen. Maar dan nog. Ik heb het gewoon te druk, met werken, de kinderen. Dan ga ik me in mijn vrije tijd echt niet in de politiek verdiepen.'

Annie, 57 jaar

'Ik stem niet. Vroeger wel, maar de laatste jaren niet meer. Wat heeft het voor nut? Na de verkiezingen gaan de partijen eerst met elkaar praten. Dan blijft er niks over van wat ze beloofden. Je hebt nergens invloed op. Al dat gepraat. Het irriteert me. Ik merk het al nu ik erover praat. Ik loop me gewoon op te winden.'

Anton Dijkers, 35 jaar

'Dit keer sla ik het over. Ik weet het even niet. Een partij zegt 'we willen dit en dat', maar na de verkiezingen moet er eerst worden gepraat met anderen. Zonder onderhandelen komen ze niet verder. Maar wat blijft er dan over van de plannen? Het zou handig zijn als partijen vooraf al laten weten waar ze willen inleveren als er moet worden onderhandeld. Dan weet je als kiezer beter wat je krijgt.

En thuis stemmen natuurlijk, via de computer. Dat zou het, voor mij tenminste, ook een stuk makkelijker maken.'

Wel-stemmers

Wim, 67 jaar

'Ik ga stemmen, maar alleen omdat ik vind dat het zo hoort. Het is één grote bras. In Den Haag en hier in Tilburg net zo goed. Volgens mij maakt het weinig uit op welke partij je stemt. Ik heb wel eens op een ander gestemd dan ik gewend was, en toen veranderde er ook niks.

Er is genoeg waar ik me druk over kan maken. Hier in de wijk bijvoorbeeld. De verlichting in het park is drie keer niks. Ik durf er 's avonds niet meer doorheen. Dat is toch triest? En ik erger me aan de rommel op straat. De jeugd gooit alles maar op de grond. In het gras stikt het van de hondendrollen. Smerig is het. Ze moeten het vaker komen opruimen, vind ik.'

Fien, 65 jaar

'Ik stem, omdat dat zo hoort. Als ik het niet doe, mag ik ook niet klagen. Maar toch weet ik het niet met die politiek. Nu de verkiezingen eraan komen beloven ze allemaal gouden bergen. Zo gaat dat altijd. Nu hebben ze ons nodig en straks niet meer.

Hier bij het winkelcentrum rijden fietsers je zo van je sokken. Daar zou iets aan moeten worden gedaan. Meer veiligheid, meer controle op straat. Maar al ga ik honderd keer stemmen, ik geloof niet dat het gaat helpen om dat voor elkaar te krijgen.'